

Våler kommune,
postmottak@vaaler-he.no

Saksbehandler, innvalgstelefon
Steinar Østlie, 62 55 11 77

Inspeksjon ved Våler avløpsrenseanlegg

Dato for inspeksjonen: 22.10.2019
Rapportnummer: 2019.057.I.FMIN
Saksnr.: 2019/16204

Kontaktpersoner ved kontrollen:

Fra virksomheten:
Torstein Berg, fagansvarlig VA
Torgrim Solberg, driftsoperatør
Erik Smedstuen, driftsoperatør

Fra Fylkesmannen i Innlandet:
Linn Rueslåtten, rådgiver
Steinar Østlie, senioring.

Resultater fra inspeksjonen

Denne rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under inspeksjon ved Våler avløpsrenseanlegg, 22.10.2019:

Fylkesmannen avdekket 0 avvik og 5 anmerkninger:

- Hovedplan VA er ikke utarbeidet.
- Saneringsplan VA har ikke årlige tiltaksplaner.
- Store fremmedvannsmengder ved nedbør påvirker drift og funksjon ved renseanlegget.
- Risikovurdering avløp/ROS-analyse ble ikke lagt fram ved inspeksjonen.
- Avvikrapportering foregår til en viss grad muntlig.

Kommunen må sende en skriftlig bekreftelse innen **01.03.2020** med en vurdering av anmerkningene. Oppfølgingen etter inspeksjonen er nærmere beskrevet på side 2 og 3.

Med hilsen

Tore Pedersen e.f.
avdelingsdirektør

Steinar Østlie
senioringeniør

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes ut uten signatur.

1. Informasjon om virksomheten

Organisasjonsnr (underenhet): 974 638 428	Eies av: -
Besøksadresse: Sentralgården, Vålgutua 251	Telefon: 62 42 40 00
Bransjenr. (NACE-kode): 84.130	E-post: postmottak@vaaler-he.kommune.no

Kontrollert anlegg

Navn: Våler renseanlegg m/avløpsnett	Anleggsnr: 0426.0015.01
Kommune: 0426 Våler	Anleggsaktivitet: Avløpsnett og -rensing
Fylke: Innlandet	Risikoklasse: 3
Tillatelse gitt: 04.11.2014	Tillatelse sist oppdatert: -

2. Inspeksjonens omfang

Formålet med inspeksjonen var å vurdere om det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet fungerer tilfredsstillende. Fylkesmannen har blant annet undersøkt om:

- Drifts- og vedlikeholdsrutiner for renseanlegg og avløpsnett
- Fornyelse av avløpsnettet – Tiltaksplaner, målsettinger og gjennomføring
- Tiltak og beredskap for å avdekke og utbedre feil og utslipp på nettet
- Prøvetakingsrutiner og dokumentasjon av utslipp
- Internkontroll – risikovurderinger, avviksbehandling, målprosesser, intern revisjon

Denne rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under inspeksjonen og gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

Definisjoner

Avvik: Manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Anmerkning: Et forhold som tilsynsetatene mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

3. Oppfølging etter inspeksjonen

Fylkesmannen avdekket ingen avvik, men det er påpekt 5 anmerkninger innen de områdene som ble kontrollert. Virksomheten bes om å gjøre en vurdering av anmerkningene og aktuelle tiltak knyttet til disse. Vi ber om en skriftlig redegjørelse av vurderingene og eventuelle tiltak innen **01.03.2020**.

Klageadgang

Pålegget er gitt med hjemmel i forurensningsloven § 7. Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet innen tre uker etter at rapporten er mottatt. Klagen bør være skriftlig, begrunnet, og skal sendes via Fylkesmannen i Innlandet.

4. Gebyr for inspeksjonen

Våler kommune er ved denne inspeksjonen plassert i gebyrsats 3 (jf. Fylkesmannens varselbrev datert 28.08.2019). Dette betyr at dere skal betale *kr. 19 700* i gebyr for den gjennomførte inspeksjonen. Satsen fastsettes ut fra vårt samlede tidsforbruk ved tilsynet, jf. forurensningsforskriften § 39-7. Faktura med innbetalingsblankett vil bli oversendt fra Miljødirektoratet.

Vedtaket om fastsettelse av gebyr er hjemlet i forurensningsforskriftens kap 39. Gebyrets størrelse kan klages inn til Miljødirektoratet (jf. forvaltningsloven § 28). Klagefristen er tre uker fra rapporten er mottatt. Klagen bør være skriftlig, begrunnet, og skal sendes via Fylkesmannen i Innlandet.

5. Offentlighet i forvaltningen

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten via Fylkesmannens postjournal og på www.norskeutslipp.no (jf. offentleglova).

6. Avvik

Det ble ikke avdekket avvik under inspeksjonen, men noen funn ligger tett opptil.

7. Anmerkninger

Følgende forhold ble anmerket under inspeksjonen:

Anmerkning 1

Hovedplan VA er ikke utarbeidet.

Kommentarer:

Hovedplan VA er ikke utarbeidet, men fagansvarlig VA jobber med dette og et utkast vil foreligge i begynnelsen av 2020.

Målsettinger for drift og funksjon, som det er stilt krav om i tillatelsen, vil bli tatt inn her.

Anmerkning 2

Saneringsplan VA har ikke årlige tiltaksplaner.

Kommentarer:

Saneringsplan for avløpsnett 2014-2023 foreligger (ferdigstilt vår 2014). Årlige tiltaksplaner er ikke nedfelt, dette må fagansvarlig utarbeide for hvert år. 7,5 mill. kr er avsatt til VA-prosjekter årlig, men fagansvarlig mener ambisjonene må reduseres på avløpsområdet, ettersom det er for få personer til å følge opp gjennomføringen av prosjektene.

VA-gruppa mener det hadde vært behov for å gjøre mer på avløpsnett. Det kunne vært behov for flere folk til å jobbe med prosjektene, men gruppa mener da det er mer nærliggende å samarbeide med nabokommuner.

Kommunen bør gjøre en vurdering av om nåværende aktivitet og tiltak er tilstrekkelig til å opprettholde teknisk tilfredsstillende tilstand og funksjon på lang sikt.

Anmerkning 3

Store fremmedvannsmengder ved nedbør påvirker drift og funksjon ved renseanlegget.

Kommentarer:

Avløpsnettet har mye innlekking, normalt ca. 40 % på årsbasis, men dette kan være mye høyere ved nedbør. Fremmedvannet forstyrrer stabil drift ved renseanlegget, slik at renseeffekten blir lavere og overholder ikke rensekravene ved betydelig nedbør.

Tiltak for å utbedre ledningsnettets og stabilisere driften ved nedbør og snøsmelting bør prioriteres av kommunen gjennom økt innsats med tiltak på nettet.

Anmerkning 4

Risikovurdering/ROS-analyse for avløpsområdet ble ikke lagt fram ved inspeksjonen.

Kommentarer:

ROS-analyse for vann finnes og er i bruk, men ikke for avløp. Kommunen bør undersøke om denne er utarbeidet og foreligger, trolig er den det. Det ble gitt avvik for manglende ROS-analyse ved forrige kontroll. Uansett er ikke ROS-analysen brukt eller oppdatert de senere årene.

Beredskapsplanen omfatter både vann og avløp.

Anmerkning 5

Avvikrapportering foregår til en viss grad muntlig.

Kommentarer:

Enkelte avvik rapporteres muntlig og rettes opp snarlig. Dette har sammenheng med at miljøet er lite og oversiktlig, men læring og gjennomgang av avvik som oppstår uteblir da i stor grad.

Driftsavvik nedtegnes i driftsjournalen. Alvorligere avvik registreres i Compelio.

Kommunen må utarbeide en prosedyre som beskriver hvordan avvikssituasjoner skal håndteres.

8. Andre forhold

Avløpsplaner:

Hovedplan VA er ikke utarbeidet, men fagansvarlig VA jobber med dette og et utkast vil foreligge i begynnelsen av 2020 (se anmerkning 1).

Saneringsplan for avløpsnettets 2014-2023 foreligger (ferdigstilt vår 2014). Årlige tiltaksplaner er ikke nedfelt, dette må fagansvarlig utarbeide for hvert år (anmerkning 2). 7,5 mill. kr er avsatt til VA-prosjekter årlig, men fagansvarlig mener ambisjonene må reduseres på avløpsområdet, ettersom det er for få personer til å følge opp gjennomføringen av prosjektene. Gjennomføringen går gjerne noe ned umiddelbart etter nyansettelser, men tar seg opp igjen etter hvert. VA-gruppa mener det hadde vært behov for å gjøre mer på avløpsnettets. Det kunne vært behov for flere folk til å jobbe med prosjektene, men gruppa mener da det er mer nærliggende å samarbeide med nabokommuner.

Det er ikke nedfelt funksjonsmål i saneringsplanen (tilknytningsgrad, nivå for fornying av nettet, samlet tap/virkningsgrad, utslipp via overløp, maks. innlekking av fremmedvann, omfang av driftsstanser, utslipp fra renseanlegg). Dette blir lagt til hovedplanen.

Avløpsnettet har mye innlekking, normalt ca. 40 % på årsbasis, men dette kan være mye høyere. Resultater på avløpssektoren blir ikke rapportert videre oppover i systemet, det oppleves at det ikke er interesse for dette. Men politisk nivå mener at hovedplanen er viktig. Ved sanering av ledningsnett er det et mål å skifte ut ledningene fra kum til kum, men ikke alltid at dette blir gjort.

Inndeking av gebyrer på vannsida har gått ned, på avløp har dette gått opp. Det satses mest på utbedring av lekkasjer på vannettet, noe mindre på avløpsnettet. Innlekking av fremmedvann er den største utfordringen på avløpsnettet. Nettet har ikke AF-ledninger.

Klimatilpasning

Kommunen deltar i ei klimagruppe bestående kommunene Våler, Elverum, Trysil, Åmot og Stor-Elvdal. Tiltak som er utført er tilbakeslagsventiler i 4 pumpestasjoner ved Glomma. Nettet her er gammelt, vann fra kummer under spillvannsledningene trenger inn i ledningene. Kommunen mener det bør gjennomføres tester for å kartlegge innlekkingen. Saneringsplanen omfatter beskrivelser av innlekking på flere strekk.

Pumpestasjoner og overløp

Kommunen har oversikt over overløpene på nettet, men ikke alt er lagt inn på kart/saneringsplan. 2 pumpestasjoner går igjen med mye innlekking og overløp. Overløpsmengder blir beregnet med å multiplisere varighet med gjennomsnittlig mengde/gjennomstrømning. Det er ingen overløp utenfor pumpestasjoner, men det forekommer kummer foran pumpestasjonene.

Det er tilsammen 13 pumpestasjoner. Disse overvåkes. Noen PS besøkes hver dag, alle besøkes i løpet av ei uke. Det sendes varsel ved unormal pumpetid, både ved for lang og for kort. Alle pumpestasjoner varsler ved feil/stans. VA-gruppa og brannvesenet har tilgang til fjernovervåkinga. Brannvesenet har primærvakt, driftsoperatørene har bakvakt.

Ledningsnett

Mye av ledningene ligger inne på ledningskartverket. Nye innmålinger skal legges inn, samt nyanlegg.

Det er avdekket ei feilkobling siste 15 år.

Nordhagen-prosjektet: Pålegg om frakobling av ledningsnett til spillvannsledninger.

Det blir stadig mer fett på ledningsnettet, i likhet med i andre kommuner.

Enkelte selvfallsstrekker blir spylt. Feil på selvfallsledninger blir primært varslet av beboere. Ledninger som spyles har en oversikt over.

Flere detaljer vedr. overvannsnettet er ukjent.

Ledningsnettet har 2 elvekryssinger.

Vannføringsdata benyttes til å avdekke driftsfeil. Ved stor vannføring er det innlekk, ved liten vannføring er det risiko for tett nett eller driftsstans.

Flere kummer mangler inspeksjonslokk og kumring.

Tilknytninger

Tilknytninger utgjør ikke noe driftsproblem. Gatekjøkken har fettavskiller. Forestia har eget utslipp.

Forebyggende vedlikehold

Utførelsen er tilstandsbasert. Grappa har begynt å sette opp en oversikt som viser når ting er gjort.

Akutt forurensning

Det har ikke forekommet episoder som har berørt spillvannsnettet. For noen år siden inntraff et betydelig dieselutslipp på Haslemoen.

Renseanlegg

Våler renseanlegg er gammelt, tiltak er nødvendig. Ulike alternativer er vurdert. Oppgradering av eksisterende anlegg anses å være billigst. Andre alternativer er overføring til andre kommuner. Anlegget har stabil drift, men tilrenningen, som varierer mye med nedbøren, påvirker mye. Hytter, industri eller annen tilknytning påvirker i liten grad.

Ved rehabilitering av renseanlegg bør sekundærrensing planlegges, med biotrinn. Det vil snarlig komme et brev med varsel om gjennomføring av sekundærrensing for anlegg som ikke alt har dette. Tilknytningen er heller nedadgående enn stigende. 2007-tallene for tilknytning skal ettergås.

Renseanlegget er akkreditert. Det er ikke gitt avvik i forbindelse med akkrediteringa.

1 driftsoperatør er godkjent, 1 er under opplæring. En pensjonist kan innkalles ved behov. Kommunen anser dette som tilstrekkelig bemanning. Men det må understrekes at bemanningen er sårbar.

Gamlehjemmet slipper på mye filler/mopper. Dette har blitt tatt opp med hjemmet, henvendelsene hjelper for en kort periode, men faller fort tilbake.

Driften av anlegget er ikke helautomatisk. Anlegget må dekanteres manuelt, slam hentes fredag. Styringsparametere: pH måles, men ikke daglig, samt siktedyp. Vannføring ut måles. pH-målere sjekkes. Jar-test foretas på kjemikalier. Vannføringsmålere sendes inn årlig for kontroll. Flow-metere kontrolleres årlig.

Kjøleskapene for oppbevaring av prøver varer bare ett år, lufta i renseanlegget er for aggressiv. Det er ikke faste rutiner for gjennomføring av forebyggende vedlikehold. Dette er tilstandsbasert.

Rensekrav

Torstein og Torgrim sjekker analyseresultatene mot utslippskravene, disse utfører også beregning av utslippstall og renses effekter. Ved stor vannføring er det ofte problemer med å overholde renseskravene. Utslipp fra 2 pumpestasjoner inngår i beregningen av tilførsel til anlegget.

Resultatene holdes innenfor VA-gruppa, det oppleves ikke at andre har interesse av dette. Større ting, uhell og skader rapportes.

Rensekravene ble overholdt sist år, men nedbør påvirker resultatene.

Internkontroll

Risikovurderinger/ROS-analyse: Kun ROS-analyse for vannforvaltning ble lagt fram. Det bør sjekkes ut om ROS-analyse for avløp er forlagt eller ikke utarbeidet. Men den er uansett ikke fulgt opp og brukt, eller gjennomgått og oppdatert (anmerkning 4).

Beredskapsplanen omfatter både vann og avløp.

Avviksbehandling: Rapportering av avvik foregår i stor grad muntlig og blir rettet opp. Dette har sammenheng med at miljøet er lite og oversiktlig, men hendelsene blir da ikke registrert med det grunnlaget for læring av feil som dette gir. Et Compelio-program brukes for registrering av avvik. Driftsavvik registreres i driftsjournalen. Overskridelser av grenseverdier blir ikke registrert som avvik, men registreres i andre rapporter. Det bør beskrives en prosedyre for hvordan avvik skal registreres og følges opp (anmerkning 5)

Interne revisjoner: Våler kommune har bestilt Hedmark revisjon til å gjennomføre intern revisjon ved vann- og avløpsektoren.

9. Dokumentunderlag

Dokumentunderlaget for kontrollen var:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven).
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)
- Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften).
- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften).
- Forskrift om begrensning i bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier og andre produkter korrespondanse mellom virksomheten og Fylkesmannen
- Virksomhetens egen dokumentasjon knyttet til den daglige driften og til forhold av betydning for helse/miljø/sikkerhet
- Utslippstillatelsen fra Fylkesmannen i Innlandet, datert 04.11.2014.